

Da ringmuren faldt

af Eli Andersen

Søndag den 27/8 1995 væltede en bulldozer muren til Statsfængslet i Vridsløselille, og 13 fangede flygtede gannem hullet. Begivenheden blev omtalt i såvel danske som udenlandske medier. I anledning af den spektakulære fangeflugt, har vi bedt fhv. fængselsforvalter Eli Andersen fortælle historien om ringmuren og sikringsforanstaltningerne på fængslet gennem tiderne.

Statsfængslet i Vridsløselille, der oprindeligt var beregnet til at huse ca. 400 forbedringshusfanger, hvis hele afsoningsforløb forudsattes at skulle ske i isolation i cellen, blev bemandet den 5/12 1859. Fængselsinspektøren kunne da byde velkommen til 35 embeds- og bestillingsmænd, herunder 1 overbetjent, 10 underbetjente og 2 vægttere. De første fanger, i alt 20, der overførtes fra tugt-, rasp og forbedringshuset på Christianshavn, ankom den 20/12 1859.

Forbedringshusstraffen, også kaldet cellestraf, kunne idømmes indenfor en strafframme af minimum 8 måneder og op til 6 år. Straffeloven fastsatte dog en betydelig afkortning af straffetiden, da isolationen i sig selv blev anset for et særdeles skærpende moment. Den reelle afsoningstid kom til at ligge mellem 6 måneder og 3½ år, idet størstedelen af fangerne udstod straffen i enrum. Der har dog i hele perioden op til ikrafttræden af straffeloven af 1930 været et lille, varierende antal fanger, der afsonede i delvis fællesskab, f.eks. børn og ældre, og disse opnåede ikke afkortning af straffetiden.

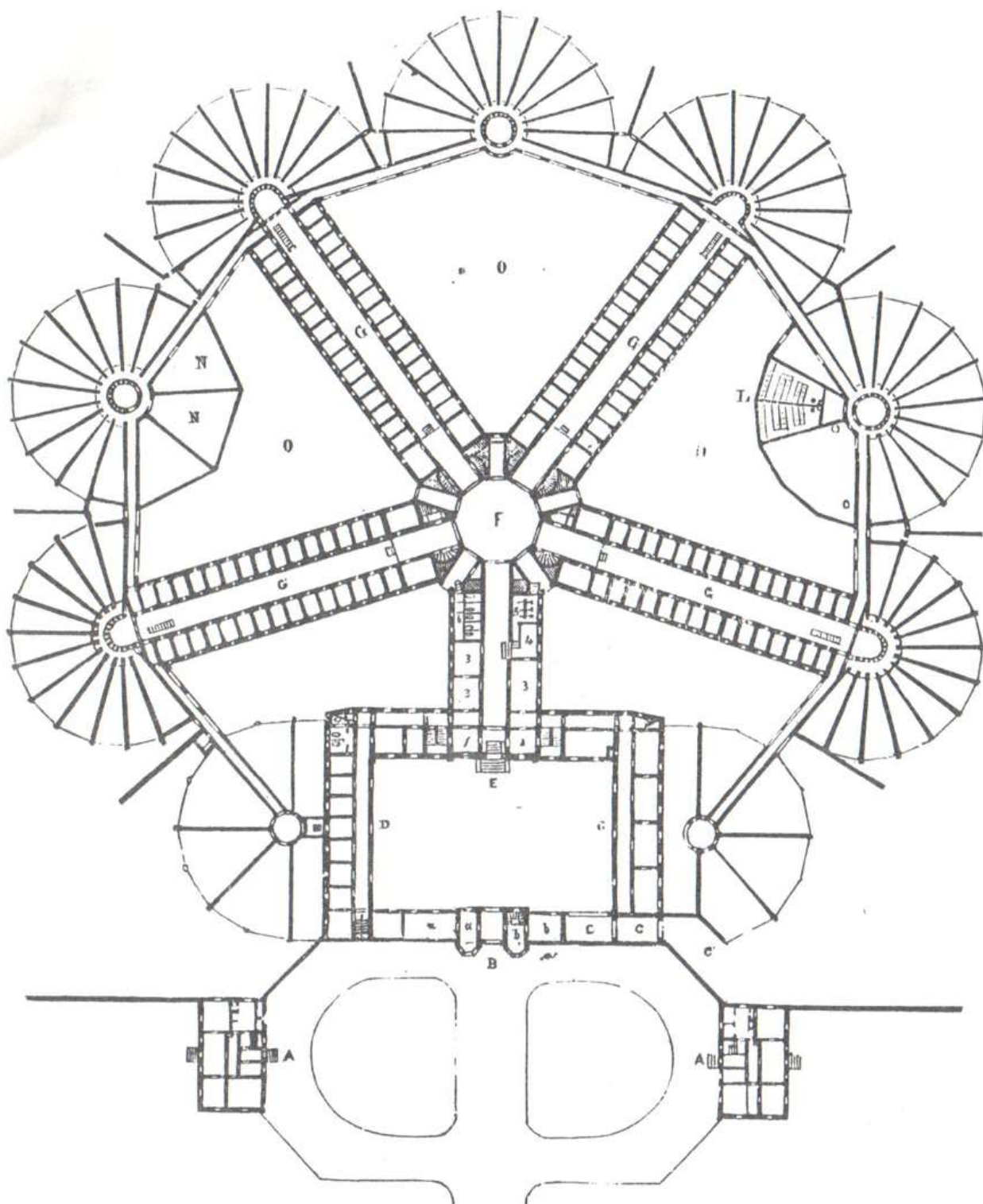
Lige fra begyndelsen - ja helt op til vore dage - har man måttet holde sig sikkerheden for øje. For ca. 125 år siden kunne man lige så lidt som i dag forestille sig et lukket fængsel uden ringmur. Muligheden for undvigelse skulle - og skal - være så ringe som muligt, ligesom enhver illegal forbindelse med omverdenen i princippet skal umuliggøres. Det anses fortsat for påkrævet at træffe vidtgående foranstaltninger over for fanger, der afsoner langvarige straffe, og som måske endda har manifesteret deres farlighed ved at begå endog meget grove eller farlige handlinger.

FORBEDRINGSHUSETS INDRETNING

Forbedringshuset blev anlagt som en femtakket stjerne. Den nordligste fløj rummede oprindelig kirke og kontorlokaler. De 2 underste etager anvendes idag væsentligst til administrative formål, mens øverste etage er indrettet til bibliotek og skolelokaler for de indsatte. De 4 øvrige fløje kunne hver huse ca. 100 fanger. Fløjene er tre etager høje. Disse 4 fløje var oprindeligt forsynet med panoptiske korridorer og åbne ind mod en centralhal i midten. I dag er samtlige fløje etageadskilte og lukket ud mod centralhallen med et samlet højeste belægstal på 230. Det umiddelbare tilsyn udføres af ca. 210 fængselsbetjente med varierende charge. De indsatte, der bor enkeltvis i de oprindelige celler på ca. 7,15 m², holdes afsondret om natten. I dagtimerne har de et udstrakt fællesskab ved arbejde, i fritiden og under gårdtur.

De ydre ender af fløjene var forbundet med en lukket og overdækket vægtergang. Såvel for enden af hver fløj, som i mellemrummene mellem fløjene i forbindelse med vægtergangen, var der indrettet observatorier med såkaldte strålegårde, til brug for fangernes gårdture. Vægtergangen, der strakte sig fra belægningsfløj til belægningsfløj, var ca. 4 meter høj. Den kunne betragtes som et indvendigt værn mod undvigelse, men den egentlige ringmur var ved sin udstrækning, højde og armering imponerende. Den virkede afskrækkende på fangerne og var for personalet langt mere betryggende end vægtergangens barriere. Fremtiden skulle dog vise, at den også kunne være vejen til friheden.

Det var en fejl ved fængslets oprindelige anlæg, at gavlene på de to forboliger for funktionærer stødte umiddelbart op til og indgik som en del af den nordlige ringmur. Yderligere, at arealet op til murens nordlige og østlige side var belemret med haver og espalierer. Det vanskeliggjorde navnlig bevogtningen. I løbet af et par år omkring 1890 fritlagdes begge forboliger ved, at de nordlige ringmur blev trukket ca. 10 meter tilbage. Byggeplanerne indeholdt også opførelsen af 2 store bygninger på hver side af hovedporten og parallelt med dels sygeafdelingen og dels med den fløj, der i datiden blev betegnet *officiantboligen*. Her var bl.a. opsynspersonalet indkvarteret under næsten militære former og vilkår. Den vestlige bygning, der rejste sig i finansåret 1888/89, var beregnet til lager og pakhushjælper. Den kostede iøvrigt 60.000 kr. Det østlige kompleks, der omfattede en ny fangeskole, opførtes året efter formedelst 89.000 kr. Samtidig byggedes en etage på den del af den nordlige ringmur, der på begge sider støder op til portbygningen. Den trådte tidligere stærkt frem. Vejen langs nordmuren blev anlagt. Den forbandtes nu med nyanlagte stier på begge sider øst og vest med vejen syd for muren. Herved opnåede man endelig efter mange års tovtrækkerier med Justitsministeriet at få etableret en rundgang for vægteren om alle ringmurens sider. Det er bemærkelsesværdigt, at stisystemet er udført af reservebetjente i vintertiden.

Grundplan til fængselsbygningen, som den så ud ved opførelsen. (Fra "Illustreret Tidende, 1860). De vigtigste bygninger og lokaler:

A: Boliger for anstaltens embedsmænd. B: Portbygning. D: Sygelokaler. E: Kirkefløjen F: Centralhal
 G: Cellefløje. L: Skolelokaler. M: Arbejdssal. O: Haveplads. 1: Inspektørens værelse. 2: Undervagt.
 3: Kontorer. 4: Venteværelse for besøgende. 6: Bade.

MUREN

Ringmuren, som er bygget af gule mursten og forsynet med stræbepiller udvendigt, var oprindeligt dækket med glasserede tagsten. I tidens løb frøs de itu, så vandet trængte ned og ødelagde murværket. Da man nu var i gang med at ændre ringmuren, blev tagstenene erstattet med betonklodser, som nederst blev forsynet med blyrender til afledning af nedsivende vand. Forud havde man dog måttet nedrive og ommure østmuren i 1 alens højde i hele dens længde. Senere blev ringmurskronen igen tækket med almindelige tagsten, der havde fald mod gårdtursarealet. Det skulle vanskeliggøre anvendelse af flugtrekskaber forsynet med ankre. Dem skulle senere årtiers fængselsfolk i rigt mål komme til at stifte bekendtskab med. Med disse ændringer blev ringmurens forløb øst-vest ca. 160 m og nord-syd ca. 170 m. Gennemsnitshøjden var ca. 5,5 m. Muren indhegnede et areal på ca. 2,7 ha. Det svarer godt og vel til 4 tdr. land.

Talrig er den skare, der i tidens løb har levet i ringmurens skygge, hvad enten de anskuede bygningsværket fra den indvendige eller udvendige side. Digteren *H. V. Kaalund* gjorde begge dele. Han, der var anstaltens lærer og degn fra 1859 til 1881, boede i vestre forbolig. Han var i datiden særlig kendt for sine fabler for børn, lyrik og skuespil. Han var ven med sin lokale kollega og forfatter i Herstedvester, Zakarias Nielsen. I sit digt "Stæren", hvor Kaalund bl.a. hentyder til fængslets ringmur, skriver han i et vers:

*Jeg tror, jeg har lidt af stærens natur
som den har jeg meget at passe.
På Vridsløselilles fængselsmur,
der hænger i skyggen min kasse*

Kaalund, der førte en omfattende korrespondance med ligesindede, samlede, oftest om sommeren, sine venner i hjemmet. Da den svenske digter Viktor Rydberg, der åbenbart havde dunkle forestillinger om fængslets beliggenhed, ved juletid 1877 ville sende Kaalund en hilsen, skrev han uden på kuerten: *Adresse ukendt, men på Vridsløselilles fængselsmur, der hænger i skyggen hans kasse*. Brevet nåede frem.

Kaalund, der var født den 23/6 1818, måtte fratræde sin stilling på grund af sygdom i 1881. Den 12/9 1871 havde han galgenhumoristisk skrevet til en ven: "Min tilstand må efter min doktors trøstefulde forsikring tilskrives gigt, nikotinforgiftning, hæmoroïder og nervesyge i forening". Kaalund flyttede til Frederiksberg, hvor han døde den 27/4 1885. En buste af ham er rejst ved Allegade, ikke langt fra Solbjerg Kirkegård, hvor han ligger begravet.

Selv om "Forbedringshuset på Vridsløselille Mark", som det oprindeligt var navngivet, var et såkaldt cellefængsel, hvor fangerne skulle afsone hele straffen i enrum døgnet rundt, har der til stadighed været et lille fåtal, der arbejdede i fællesskab, enten fordi fængslets drift nødvendiggjorde det, eller fangen efter lægens skøn ikke tålte enrumsbehandlingen. Ændrede samfundsnormer og en anden opfattelse af de umenneskelige forhold under afsoningen for bl.a. forbedringshusfanger og iøvrigt også for fangerne i tugthuset i Horsens, fik ledende fængselsfolk og politikere til at se med andre øjne på fangebehandlingen, navnlig med vægt lagt på muligheder for fællesskab under afsoningen og resocialiseringen af lovovertrædere.

NY STRAFFELOV

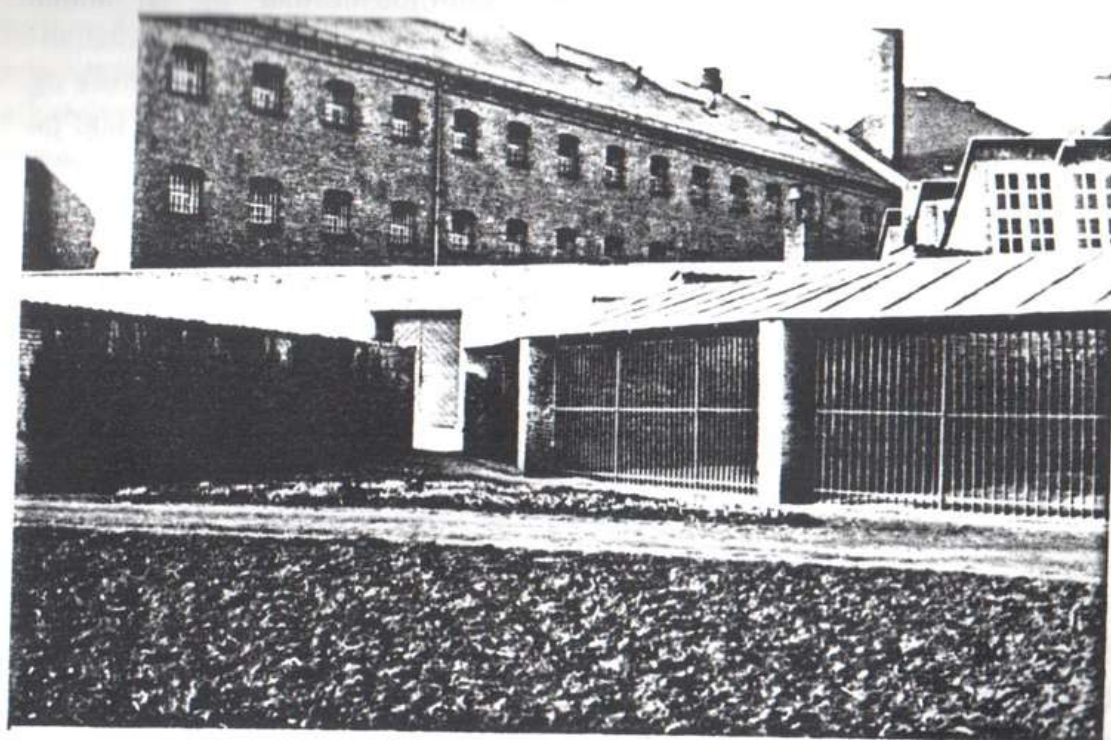
En af forudsætningerne for en ændring var tilvejebringelse af afløseren for straffeloven af 1866. Efter flere tiltag og kommissioner lykkedes det at få vedtaget straffeloven af 15/4 1930 til ikrafttræden den 1/1 1933. Den brød radikalt med tidligere tiders staffeansættelser og afsoningsformer og indførte andre. Fællesskabet og resocialiseringsstet trådte i forggrunden, men de nødvendige faciliteter var ikke umiddelbart til stede, specielt manglede Vridsløse fællesværksteder.

Det første store skridt, var opførelse 1930-32 af en bygning i hele sydmurens længde, hvor ringmuren indgik som den ene bygningsdel. Adskilt af bagporten opførtes et smede- og maskinværksted i den vestligste del, mens den anden halvdel indrettedes til et fælles lager for værkstedsdriften, både for Psykopatanstalterne i Herstedvester og Statsfængslet i Vridsløselille, som de to anstalter kom til at hedde

i 1933.

Også vægtergangen var udsat for ændringer. For at skabe adgangsforhold for brandmateriel mellem fløjene, gennembrød man i 1922 den overdækkede gang 3 steder og nedlagde i samme takt de dertil hørende strålegårde og observatorier. Gennem de næste årtier forsvandt vægtergang og strålegårde successivt. Tilbage er alene et rudiment af vægtergangen med et af de små observatorier. Vægtergangen havde da for længst mistet sin oprindelige mission, men selv i forfaldet anes fordums anvendelse, lidelser og storhed. Til gengæld fremstod et åbent areal mellem fængselsbygning og ringmur. Græsplæner med blomsterbede, stauder, buske og asfalterede vej- og stisystemer blev anlagt. Afvikling af de nu fælles gårdture blev henlagt hertil. Fællesskabet i beboelsesfløjene i fritiden havde lange udsigter. Ikke på grund af ledelsens uvilje mod tanken, men på grund af manglende bevillinger til planens gennemførelse.

Den videre udvikling medførte en følelig pladsmangel på arealet indefor ringmuren. 1940/41 blev den østlige ringmur flyttet ca. 38 m mod øst med bibeholdelse af den samme let buede udformning af det nordøstlige hjørne. På en del af det indvundne areal anlagdes en sportsplads. Den benyttedes til fodbold- og håndboldspil, hvorunder boldene jævnligt forvilder sig over ringmuren, atletik og basketball m.m., nu og da også til større fælles udendørs arrangementer i sommertiden. Arealet inden for ringmuren blev herefter på ca. 3,4 ha. eller ca. 5,5 tdr. land.

UNDER BESÆTTELSEN

I besættelsestiden var ringmuren anstaltens vigtigste bolværk mod utidige interesser og muligheder for dens forcering inde- og udefra. Det første var gammelkendt. Nyt derimod var omverdenes optagethed af frivilligt at komme indendøre. Det havde nøje sammenhæng med ønsket om at befri nogle af de politiske fanger med midlertidigt ophold på "Brasen", som fængslet kaldes. I anstaltens tiltag for at imødegå uønskede situationer indgik opsætning af projektører til belysning af ringmuren og ringmurskronens forsyning med pigtråd og alarmanlæg mod syd, øst og vest. Det elektriske hegn, hvis højspænding på ca. 10.000 Volt og risikofaktor kan sammenlignes med de nu til dags velkendte ufarlige, men berøringsubehagelige dyre- eller markhegn, var oprindeligt monteret med udendørs sirener til megen gene for anstaltens naboer. De blev udskiftet og erstattet med en ringealarm, som også var installeret i centralen. Anlægget var i brug til 1975, men alder, slitage, manglen på reservedele og fugleflokkes kærlighed for at anvende trådene som raste- og hvileplads med utilsigtet alarmering, nedsatte troværdigheden og personalets respekt for anlæggets pålidelighed og deres ulyst til reaktion. Installationen havde da også aftjent sin værnepligt og blev afløst af ny teknik.

Natten mellem den 17. og 18/10 1943 foranstaltede en særlig afdeling af modstandsbevægelsen, bevæbnet med pistoler og geværer, et regulært overfald på fængslet. Det lykkedes at afvæbne størstedelen af de eller et talstærke og pistolbevæbnede terrænposter. En af disse, der sammen med en kollega havde vagt ved den vestlige ringmur, blev skudt. Fængselsbetjenten døde på Diakonissestiftelsen den 24/10 1943. De ubudne gæster stak af med uforettet ærinde, bortset fra en enkelt, der blev pågrebet og bragt ind i fængslet. Med til historien hører, at de pågældende, der modtog en dom på fængsel i 1 år og 6 måneder for sin medvirken, undveg fra fangetransporten til Nyborg den 10/2 1944.

Overfaldet på Vridsløse den 18/10 1943 var optakten til en række episoder på fængslets terræn, som fortsattes næsten til befrielsen. Jævnligt blev der skudt af indtrængende personer, oftest om natten, men den udvendige vagtstyrke, der var blevet øget, og som siden blev suppleret med et særligt bevæbnet vagtkorps, gav dem ikke noget efter. Skyderiet tog et sådant omfang, at vagtstyrken fik en henstilling om at spare lidt på krudtet. Det lykkedes ikke udefra kommende med vold på ny at nærme sig ringmuren, endsige at forsøge at afvæbne personalet.

Den egentlige fare for at sikre tilstedeværelsen af de politiske fanger kom ikke udefra men indefra. Fra ledelsens side kunne man ikke være sikker på, at hele personalet var overbevist om samarbejdspolitikens rigtighed. Man kunne heller ikke være sikker på, at modstandsevægelsen ikke havde infiltreret fængslet. Den aktion, hvorved de fleste politiske fanger blev befriet, blev overraskende og kompetent udført

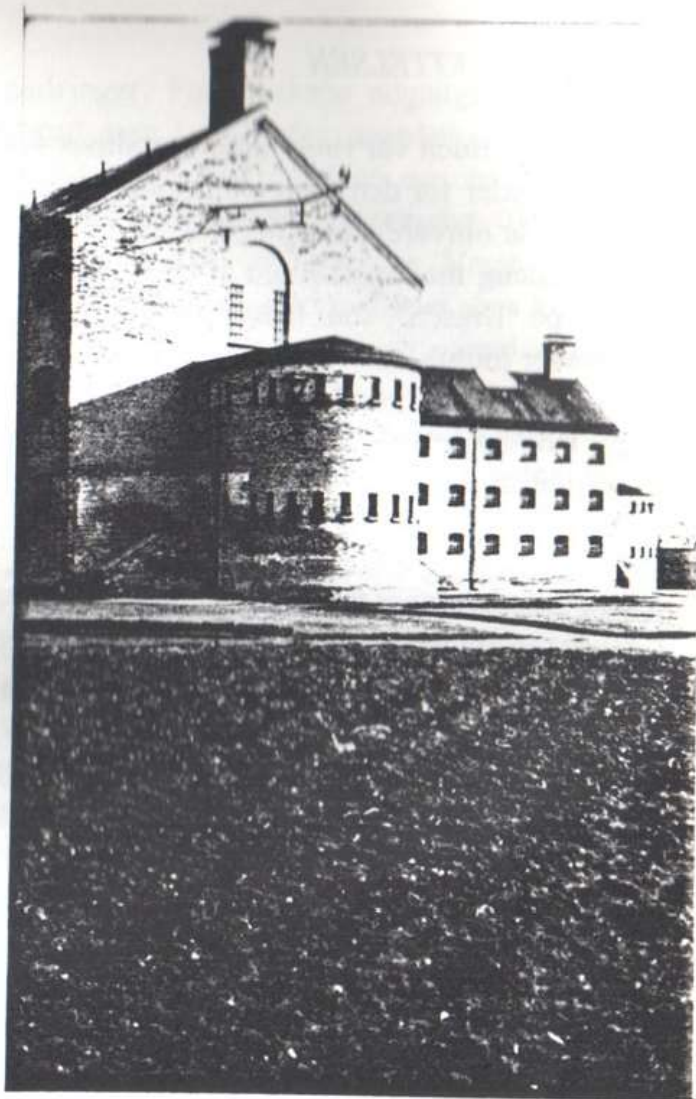
af en fængselsbetjent. Alle havde hidtil troet, at han var helt indifferent over for de politiske fanger.

Den 21/9 1944 var en dag som alle andre. Der var mange fanger på gårdtur, og der var fremstilling for det overordnede personale på kontorerne. Transport af fanger og varer mellem værksteder foregik sædvanemæssigt. De daglige rutiner i fløjene, hvor mange fanger var involveret, indeholdt ingen faresignaler. Det var dog dagen, hvor en snæver kreds af fængselsbetjente i samråd med illegale kredse udenfor, havde bestemt som tidspunktet for en flugt eller udlukning af de politiske fanger. Fra modstandsbevægelsens side næredes en frygt for, at tyskerne ville forlange de politiske fanger i Vridsløse udleveret. En gentagelse af situationen i Horserød den 29/8 1943, hvor tyskerne overfaldt lejren og overførte de derværende internerede danske kommunister til tysk KZ-lejr, imødeså man med bange anelser. Ingen bemærkede, at den pågældende betjent koldblodigt samlede

17 af de politiske fanger fra arbejdspladser vidt forskellige steder i anstaltskomplekset. Ingen tog notits af, at hele flokken begav sig henimod hovedporten. Delingen var jo anført af en betjent. På et tidspunkt må det være gået op for en af de kriminelle fanger, der var på gårdtur, at noget særligt var i gære. Han sluttede sig til flokken, som blev lukket ind i portrummet. Det er indbygget i den sydlige ringmur. Portneren blev med magt fravristet sine nøgler. Efter endt brug blev de tilbageleveret med tak for lån. Alle nåede friheden.

Det tilføjes, at anstalten den 28/9 1944 kunne indberette, at man havde modtaget den forsvundne betjents nøgleknippe og nogle af de undvegnes fangebeklædning. Der medfulgte en seddel med tak for lån.

Nr. 14, der også skulle have været med på marchen ud gennem bagporten den 21/9 1944, var blevet syg og indlagt på sygeafdelingen. Med bekymring fulgte fængslets modstandsgruppe krigshandlingerne i Europa og situationen i landet. Man besluttede

at handle. Ved opmønstring i B-fløjens stueetage den 23/3 1945 kl. 6, måtte man konstatere at cellen var tom, bortset fra hans beklædning. På celletavlen, hvis lapidariske indhold kan minde om hospitalers patientjournaler, var tilføjet et sarkastisk notat: "Fraværende".

Med hjælp af 4 medlemmer fra anstaltens modstandsgruppe og uniformeret som fængselsbetjent, spadserede fangen den 23/3 1945 kl. 4 ud gennem hovedporten. Den udgør en del af den nordlige ringmur. Portneren var en af medviderne. De implicerede funktionærer forblev uanfægtet i tjenesten efter vel udført mission. Fangen opholdt sig et par dage hos gruppelederen, der havde bopæl på anstaltens terræn og umiddelbart op til fængslet. Derefter gik turen videre til Sverige. På årsdagen for sin "løsladelse" sendte nr. 14 et sølvbæger med inskription til hver aktør og et stort indrammet billede af kong Christian X til hest til det samlede personale.

Det er værd at notere, at den sidstlevende af de implicerede modstandsfolk har skænket sit bæger og den dertil hørende følgeskrivelse til fængselsmuseet. Giveren, der er og altid har været et beskedent menneske med stærkt nationalt sindelag, har lagt en mangeårig indsats på lederplan i ungdomsorganisationer bag sig. I sin ungdom tilhørte han håndboldspillernes elite. I overenstemmelse med sin natur ønsker han at forblive anonym. Det respekteres naturligvis.

SIKKERHEDEN SKÆRPES

Hændelser i besættelsestiden var indledningen til fornyede overvejelser om sikkerhedsforanstaltninger. Man ansøgte straks om pigtråd til afspærring af terrænet, men da Nordisk Kabel & Tråd angav 1 års leveringstid, blev planen opgivet. I marts 1944 omlagdes de udvendige kældernedgange i nordmuren. Der var dels tale om portnerens fra 1859 etablerede udgang fra kælderegionen, hvor han havde sit køkken, og den udgang, der i 1895 var anlagt ned til spisestuen for betjente, arbejdsmænd og natvægternes opholdsrum. I maj 1944 ansøgte man Direktoratet om en mere sikker hovedport, helst af stål, men fik afslag. Mere udbytte fik anstalterne af de samlede anstrengelser for at få skabt et korps af særlige sikringsstyrker til bevogtning af fængslerne. For Vridsløselilles vedkommende var der tale om et vagtkorps på ca. 35 mand. En officer tog sig af uddannelsen af det nyantagne personale, der iklædt fængselsvæsenets uniform og bevæbnet med gevær-89, alene havde til opgave at bevogte ringmuren udvendigt. Denne særlige sikringsstyrke opløstes den 11/5 1945.

Med besættelsens ophør opstod der helt andre problemer af en størrelsesorden, som var hidtil uset i fængselsvæsenet. En midlertidig udvidelse af betjentkorpsset, sammenholdt med en overfyldning af fængslerne, også Vridsløselille, hvortil de farligste kriminelle fra jyske anstalter var overført under krigen, medførte en fortsat (men med egen vagtstyrke) overvågning af ringmuren. Personalemæssigt normalisere-

des forholdende så nogenlunde henimod 1960'ernes begyndelse.

Med Justitsministeriets bekendtgørelse af 21/6 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf, er fællesskabet yderligere udbygget, herunder iøvrigt også adgangen til at unddrage sig fællesskabet, bestemmelsen om fælles fritidsaktiviteter og de indsattes almindelige rettigheder.

De indsatte havde endnu ikke fundet balancepunktet i den nyvundne frihed i fællesskabet, da uroen kulminerede i episoder, hvor en polarisering med personalet var uundgåelig. Klimaks nåedes den 21/4 1977. Følgevirkingen udmøntede sig i udbygningen af tekniske sikkerhedsforanstaltninger, der navnlig omfattede indvendigt terræn og ringmuren, særlig i løbet af 1970'erne, hvor dagspressen med stigende styrke rejste kritik over antallet af fuldbyrdede undvigelses over ringmuren ved Statsfængslet i Vridsløselille.

Med udgangspunkt i den samlede sum af erfaringer etableredes bl.a. TV-overvågning af terrænet indenfor ringmuren samt vejen ved nordmuren. Anlægget, der overvåges hele døgnet, er ændret og udbygget ved flere lejligheder.

Samtidig med indførelse af TV-overvågning af terræn, indførtes microbølgealarm på de indvendige arealer. Anlægget reagerer i nøje sammenhæng med TV-overvågningsanlægget. En af følgevirkningerne var, at de pyntelige bede med stauder, planter og roser, der var anlagt i de store græsplæner, sammen med enkeltvoksende buske, små træer og klatreroser op ad gavlvægge, måtte lade livet. For de indsatte, der har deres egne regler og normer, bestemt af livsvilkårene, var nedlæggelsen af deres småhaver med mangehånde grøntsager, herunder muligheden for selvforsyning med nye kartofler, en langt større ulykke.

Ringmurskronens afdækning med tagsten blev fjernet, hvorefter ringmuren i hele sit forløb indvendigt blev muret op til ydersidens højde. Herefter oplagdes 2 m lange betonfundamenter, der forsynedes med halvparter af centrifugalstøbte og 2 m lange betonrør. På samme måde forholdtes med smede/lagerbygningens nordside.

Endelig udskiftedes de under krigen opstillede projektører med natriumlamper opsat på stålmaster.

Ringmurens forløb kan rekapituleres således, at dens udstrækning øst-vest er ca. 200 m, nord-syd ca. 170 m, med en gennemsnitshøjde på ca 5,9 m.

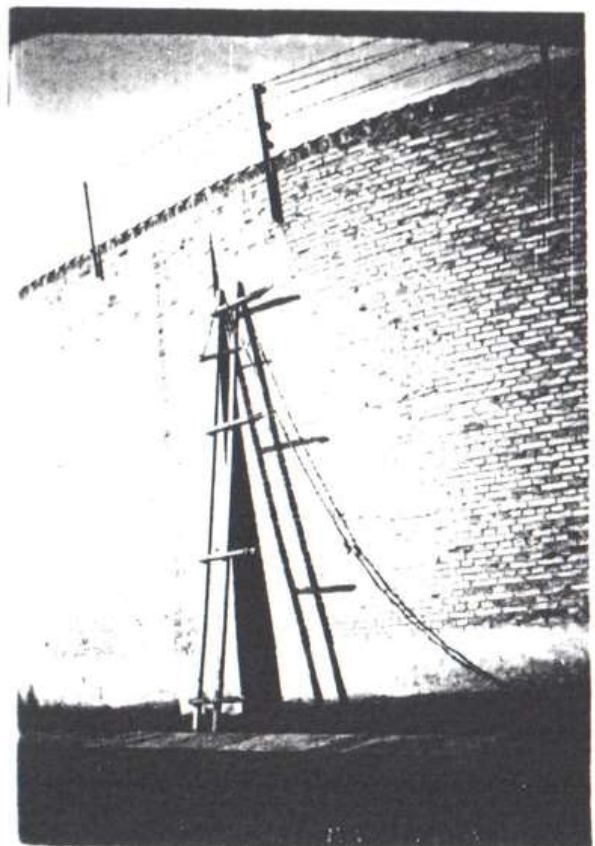
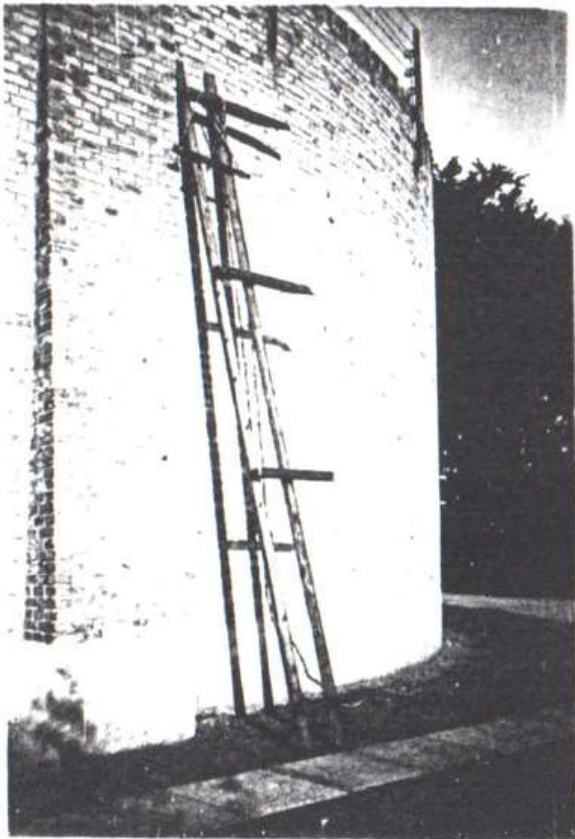
UNDVIGELSER

En opgørelse over antallet af fuldbyrdede undvigelses fra Statsfængslet i Vridsløselille foreligger ikke. Undertiden er det sket under ret dramatiske omstændigheder, hvor fangen ofte i nattens mulm og mørke har kravlet rundt på de høje og stejle tage, før han foretog springet over ringmuren.

Som tidligere nævnt ankom de første fanger til forbedringshuset den 20/12 1859.

Den første undvigelse fandt sted den 30/1 1860. På dette tidspunkt var anstalten simpelhen ikke færdigbygget, hvorfor det faldt fangen forholdsvis let at gennemføre sin undvigelse. Flugten fandt sted fra D-fløjen, over vægtergangen for at blive afsluttet over ringmuren. Signalementet udsendtes straks til sognefogederne i Herstedvester og Herstedøster. En stafet sendte til Taastrup station, der telegrafisk ekspederede signalement og underretning om undvigelsen til Korsør. Iøvrigt returnerede fangen næste dag fra Herstedøster.

Ca. 14 dage efter sin indsættelse gjorde en tjenestekarl fra Sverige et forsøg på undvigelse. Kl. 23 fjernede han trækruden i cellevinduet. Iført skjorte og et par fangebenklæder (de var dengang knælange), som han, der var beskæftiget med at sy fangetøj, havde inde i sin celle. Forsynet med et 6 m langt reb, dannet af sammenbundne seler, krøb han ud gennem åbningen i cellevinduet. Ved hjælp af rebet nåede han jorden. Derefter klatrede han ad et nedløbsrør op på den overdækkede vægtergang og taget på skolebygningen. Over tagene nåede han til fronten, hvor han lod sig glide ned. Den årvågne patruljerende vægter peg straks i fløjten. Herved

"Hjemmelavet" stige, anvendt til flugtforsøg.

vækkede han inspektøren, hvis soveværelsesvindue vendte ud mod åstedet. Han kom straks til stede, og efter lidt håndgemæng indbragtes fangen på ny i anstalten.

For udvist konduite ved pågribelse af en fange, der søgte at undvige, udbetaltes en belønning på 50 kr til vægteren. Fangen fik 12 slag kat. Resten af straffetiden forholdt han sig rolig.

Efter at have hensiddet i 3 måneder i anstalten, savnedes en ikke tidligere straffet tysk snedkersvend den 24/6 1912 om morgenen. Han havde på uforklarlig vis fået åbnet sin celledør og lukket den pænt efter sig igen, listet sig ind gennem lukkede døre i kirken, der dengang var indrettet i nordfløjen, og derfra ind i et særligt tøjdepot. Her forsynede han sig med civilt tøj og efterlod sin fangedragt. Derefter lukkede han sig gennem hovedindgangsdøren ud i forgården, brød gennem portnerens sovekammervindue ind i soveværelset, hvor portneren og kone lå og sov. Derfra ud i portnerlogen og gennem et lille vindue med tykke jernstænger for, som han bøjede til side, ud i friheden. Et beundringsværdigt mesterstykke. Det er senere oplyst, at fangen, da han i den årle morgenstund travede hen ad Roskilde landevej, blev indhentet af en mælkekusk, der kørte ham til København. Siden har man ikke set noget til ham. Det kan stadig undre, at fangen har kunnet undgå både natbetjenten i fængslet, portneren og den udvendige vægter og har kunnet bane sig vej gennem alle de aflåste døre. I forbigående kan det nævnes, at portnerboligen, der var indrettet umiddelbart op til hovedportens vestligste del med køkken i kælderen, og som havde været i brug siden 1859, blev nedlagt i 1928 på grund af dens uheldige beliggenhed i fængslet.

Trods de nævnte sikkerhedsforanstaltninger, der alene er et udsnit over samtlige hjælpemidler, og som kun har relation til ringmuren, var misteltenen ikke taget i ed. Søndag den 27/8 1995, kl. 17,15 mødte den sit Waterloo. En bulldozer, der var stjålet til formålet, påkørte udefra det nordøstlige hjørne af ringmuren. Det skete kontroversielt under hidtil uhørt eller uset elektronisk mediedækning under verdenspressens og de danske mediers fulde bevågenhed. Begivenheden gav anledning til forundring og moro hos den brede masse, latterudbrud og skoser til fængselspersonalet, samt stof til dag- og ugebladenes vittighedstegnere. Det frembragte hul var stort nok til, at 13 indsatte kunne undvige. Denne oplysning skal ses i lyset af, at det kun lykkedes 11 fanger at forcere ringmuren i 50-års perioden 20/12 1859 - 31/3 1909.

Efter denne artikel blev skrevet i oktober 1995, var alle de 13 der undveg gennem hullet i ringmuren pågrebet.